

Nominaties Nederlandse Dataprijs bekend

Uit zeventien inzendingen zijn drie datasets genomineerd voor de Nederlandse Dataprijs. Juryvoorzitter Wijnand Mijnhardt licht een tipje van de sluier op. Heidi Berkhout

Het beoordelen van de inzendingen was niet eenvoudig. “Het palet inzendingen was buitengewoon breed. Van mooie literaire dataverzamelingen voor geïnteresseerde onderzoekers en sociaalwetenschappelijke databases tot archeologisch-historische datasites voor een breder publiek. De drie genomineerde datasets hebben stuk voor stuk iets vernieuwends, iets aantrekkelijks en ook iets maatschappelijks. Het wordt een spannende prijsuitreiking”, aldus Mijnhardt. Een korte toelichting van de juryvoorzitter per nominatie.

Geoplaza: schitterende belofte

“Geoplaza is een schitterende belofte. Het portaal biedt nu al de mogelijkheid de meest uiteenlopende kaartbestanden met elkaar te combineren. Met de toevoeging van nieuwe bestanden zal de bruikbaarheid ervan, zo verwacht de jury, alleen maar toenemen. Naast onderzoekers zal Geoplaza ook voor de Nederlander die steeds meer geïnteresseerd is in zijn fysieke omgeving een prachtig oriëntatiemiddel worden.”

Geoplaza is een door de universiteitsbibliotheek van de Vrije Universiteit in samenwerking met het SPINlab (Spatial Information labo-

En de winnaar is...

Op 18 oktober wordt de winnaar van de Nederlandse Dataprijs bekend gemaakt. Naast deze drie genomineerden voor de Dataprijs humaniora en sociale wetenschappen zijn ook drie datasets genomineerd voor de Dataprijs exacte en technische wetenschappen. Kijk voor deze genomineerden en andere informatie over de prijsuitreiking op www.dans.knaw.nl.

De bronzen sculptuur voor de uiteindelijke winnaar
foto Tjavidar Iliev

ratory) gecreëerd portaal om toegang tot geo-grafische datasets (GIS) te verlenen. Door middel van dit portaal kunnen uiteenlopende GIS-bestanden worden geraadpleegd, zoals bijvoorbeeld gedigitaliseerde en gegeoreferente historische kaarten en raster- en vectorbestanden van het Kadaster of het CBS.

geoplaza.uvu.vu.nl

Political Mashup: onmisbaar instrument

“Political Mashup kan bijvoorbeeld uitgroeien tot een onmisbaar instrument voor politici en geïnteresseerde burgers die hun volksvertegenwoordigers op de voet willen volgen. Voor historici die geïnteresseerd zijn in de grote lijn, is de website ook een *Fundgrube* (plaats waar men veelvuldig kan vinden wat men zoekt, red.)”

Political Mashup maakt grote hoeveelheden politieke data digitaal doorzoekbaar. Het betreft data vanaf 1946 zoals partijprogramma's en kamerhandelingen. Behalve het digitaal ontsluiten van deze data streeft het project ernaar om deze data semantisch doorzoekbaar te maken op bijvoorbeeld trefwoorden, thema's, personen en gebeurtenissen. Political Mashup is een gezamenlijk start-up project van UvA-informatica, RUG Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen en UvT-computer linguïstiek.

<http://politicalmashup.nl>

Het Veteranenproject: prachtig monument

“Het Veteranenproject heeft vooral een grote maatschappelijke betekenis. In een land dat zich steeds maar weer beroemt op zijn antimilitarisme

maar ondertussen wel aan allerlei militaire acties meedoet, is deze site met interviews van veteranen een prachtig monument voor die talloze militairen die overal ter wereld Nederlandse belangen hebben moeten dienen. De site kan helpen de waardering voor de veteraan in de Nederlandse samenleving te vergroten.”

De collectie van het Interviewproject Nederlandse Veteranen bestaat uit meer dan duizend interviews van veteranen van conflicten en militaire missies waar Nederland bij betrokken was. Van soldaat tot generaal, van hospik tot para, het resultaat is een gevarieerde collectie. Door hun verhaal dragen de geïnterviewde veteranen bij aan een schat aan informatie voor beleidsmakers, onderzoekers, media en het geïnteresseerde publiek. Het project is een initiatief van Stichting het Veteraneninstituut.

<http://interview.veteraneninstituut.nl>

De jury en secretaris

De jury voor de humaniora en sociale wetenschappenprijs bestaat uit **prof. dr. W.W. Mijnhardt**, wetenschappelijke directeur van het Descartes Centre en hoogleraar Vergelijkende Wetenschapsgeschiedenis aan de Universiteit Utrecht (voorzitter), **drs. S. Krauwer**, Universiteit Utrecht, coördinator en voorzitter Executive Board CLARIN.EU en **prof. dr. W.B.G. Liebrand**, directeur SURF. Als secretaris van deze jury treedt op **drs. Heiko Tjalsma** (DANS).

GELEZEN

Controversies around the Digital Humanities, in: Historical Social Research, volume 37 (2012), nummer 3, Manfred Thaller (ed.).

Peter Boot

Het gaat niet slecht met de Digital Humanities, integendeel. ‘Funding agencies’ zien het belang van

en grote projecten (CLARIN, Bamboo) bouwen aan een digitale infrastructuur. Enkele jaren geleden riepen de Blackwell Companions (to Digital Humanities en to Digital Literary Studies) het beeld op van een terrein van studie dat een volwaardig vakgebied was geworden. Nu verschijnt, kort na Debates in the Digital Humanities (Minneapolis 2012), een tweede bundel met discussies over principiële elementen van het vak: Controversies around the Digital Humanities.

De bundel is het resultaat van een discussiebijeenkomst in Keulen in april 2012 waar Manfred Thaller, hoogleraar historisch-cultuurwetenschappelijke informatiekunde, bij controverses steeds twee opponenten had uitgenodigd. De papers van de opponenten zijn in deze bundel verzameld, voor het merendeel zeer lezenswaardig. Wat jammer genoeg ontbreekt is een synthetiserende discussie.

www.cceh.uni-koeln.de/events/CologneDialogue

COLUMN

Je blijft er van schrikken

Voor mij was het een van de eerste dingen die ik leerde op de universiteit: zoeken in bibliotheken. Er was een vak aan gewijd, je moest er literatuur over lezen en onder begeleiding van een docent werd je op een dag losgelaten in een universiteitsbibliotheek.

Tegenwoordig is internet de belangrijkste bron van informatie. Studenten krijgen wel te horen dat ze ook gebruik moeten blijven maken van boeken en tijdschriften in bibliotheken, maar in de praktijk beginnen ze altijd te zoeken op internet.

Maar leren studenten van meet af aan hoe ze geavanceerd kunnen zoeken op internet? Met behulp van filters en zoekoperatoren, in databanken en op het vrije web? Ruim een jaar geleden was ik aanwezig bij de lancering van de website *Early Dutch Books Online* – een collectie van ruim 11.000 gedigitaliseerde boeken uit de periode 1781-1800. Tijdens een klein symposium presenteerden diverse promovendi en hoog-

leraren hun onderzoek. Bij herhaling zeiden zij: jammer genoeg kunnen we dit soort dingen nog niet onderzoeken. Het ging daarbij om historisch letterkundige kwesties.

Ik schrok daarvan. Hoogleraren en promovendi – dan heb je het toch over de frontlinie van de wetenschap. Veel van wat volgens hen nog niet te onderzoeken was op internet, was dat wel degelijk – en al jaren.

Naar aanleiding van dat symposium heb ik een gidsje geschreven dat aanvankelijk *Eerste Hulp Bij*

foto Leo van Velzen

e-Onderzoek heette en inmiddels *Slimmer zoeken op internet*. Er zijn het afgelopen jaar 80.000 exemplaren van verspreid, vooral bij universiteiten, hogescholen en onder journalisten. Ook ben ik workshops gaan geven over geavanceerd zoeken op internet, voor dezelfde doelgroep. Sinds die workshops weet ik: het is nog veel erger dan ik dacht. Uit een onderzoek van Google bleek enkele jaren geleden dat driekwart van de docenten op middelbare scholen en de helft van de universitaire docenten de toetscombinatie *ctrl/cmd + f* niet kent. Als ze iets hebben gezocht op internet en ze zien het niet meteen op een website staan, dan lezen ze hele pagina's door. Terwijl je met de toetscombinatie *ctrl/cmd + f* snel kunt zien waar iets staat en hoe vaak het op een webpagina voorkomt.

Toen ik over dat onderzoek van Google las, dacht ik: dat lijkt mij zwaar overdreven. Misschien geldt dit voor de VS, maar toch zeker niet voor gidsland Nederland.

Inmiddels weet ik beter. Aanvankelijk vertelde ik in workshops een beetje lacherig over die toetscombinatie ('ik durf er bijna niet over te beginnen'), omdat het tot de absolute basiskennis hoort. Maar tientallen toehoorders – studenten, hoogleraren, promovendi, zelfs journalisten – bleken er nooit van te hebben gehoord. Laat staan van meer geavanceerde zoektrucs.

Je moet er niet aan denken hoeveel tijd mensen verspillen met ongericht, ongestructureerd en kritiekloos zoeken op internet. Volgens een recent rapport van de Universiteit Twente (getiteld *Ctrl Alt Delete*) verdoen Nederlanders

op internet gemiddeld vijf procent van hun werktijd – een schadepost van 19 miljard euro. Ik vermoed dat dit percentage in werkelijkheid nog veel hoger ligt.

Wat mij het meest verbaast is dat het onderwijs zo traag reageert op deze feiten. Op een groep van twintig vierdejaarsstudenten voor wie ik onlangs een workshop gaf, waren er welgeteld drie die meer wisten over slimmer zoeken – vooral omdat ze zelf websites bouwden. De anderen waren bijna klaar met hun studie, maar ze hadden er totaal geen kaas van gegeten.

Jonge, slimme mensen – maar ze hadden geen idee hoe ze belangrijkste hedendaagse bron van informatie optimaal konden gebruiken.

Ik blijf er van schrikken.

Ewoud Sanders

Taalhistoricus en journalist. Sanders is vaste medewerker van onder meer NRC Handelsblad en Onze Taal.